

העולם הזה, שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל אביב, רחוב גורדון 3, פ.ד. 3/4 232262/03. תאריך: 136 • מען מברקים: "עולמפרם" • העורך הראשי: אורי אבנרי • ראש המערכת: יוסי ינאי • עורכת-כותב: יוסף שנון • עורכת כותב: ענת ישראל • צלמי מערכת: ציון צפירי וגינת רזין • ראש המינהלה: אברהם סימון • מחלקת המודעות: רפי זכרני • חמ"ד: "העולם הזה" בע"מ • מודפס ב"הדפוס החדש" בע"מ, תל אביב, רחוב בני אביגדור • הפצה: "גד" בע"מ • גלוסות: צינגלגרופיה "כספי" בע"מ.

קאפי קרי

קצינה סימנה משהו לשוער. הוא הגיד ראש, ופתח לנו את הדלת. הגענו למחלקה 5. היה שלט בחוץ. שאלתי מה זה, או שוב היא אמרה "את הולכת לבדיקה. זה בסדר!"

ישבנו בחוץ. פיתאום התחילו אנשים ל- הסתובב שם. ילדי. לא הבנתי שזה בית- חולים לחולי-רוח. כן, אני יודעת שהם שונאים שקוראים לזה כך, אך זה בדיוק מה שזה. ראיתי פרצופים מפחידים, עשו לי עוויות בפנים, השמיעו קולות. בטח ראו חיילת במדים, ורצו להשתעשע בי אטרקציה. היו שם נשים שצווחו, שדפקו בדתות, בחלונות.

נכנסה אחות, היא חיכה וביקשה ש- אכנס לרופא. כשנכנסתי שאלתי מייד איפה אני, או אמרו לי: "ליד עכו, נהריה". רציתי לדעת אם אני יוצאת בצהריים, או שזה יקח עד הערב. רציתי להודיע משהו לאחת הבנות במשק, או אמרו לי: "לא, זה יקח תקופה מסוימת, אנחנו נטפל בך."

בין "המשוגעים

"הקשים"

אחר כך התחילו לשאול שאלות, בי ערך שלוש דקות. ואז אמרו לי לצאת החוצה. האחות ריחמה עלי ואמרה לי שפה זה מורע. לא ידעתי מה מיוחד במורע, ולא אמרו לי.

שתי אחיות לקחו אותי להתקלה. הן הפפו לי את הראש, סיבנו אותי. כל ה- השיגעים נדחו לדלת, לראות את ה- אטרקציה. הסברתי לאחיות שאני מסוגלת להתרחץ בבר, חוץ מזה שהתקלחתי בי בוקר. הן חייכו בצנינות.

כשיצאתי מהמקלחת, לקחו לי את כל התכשיטים, השעון והתיק, הלבישו אותי משהו דמוי-שימלה, עם שרוול קצר, ש- מגיעה מעל לברכיים. היה אז חורף, הם חודש ינואר שעבר, היה לי קר נורא. לא לא הסכימו שאלבש סוודר שלי. לא הס- כתתוננים ורודות ענקיות. לא נתנו לי לקשור את השערונית. הלכתי פרוע, כי גם לא נתנו לי להסתרק. אני חושבת שבצורה שהייתה לי נראית כמו משוגעת מהסרטים.

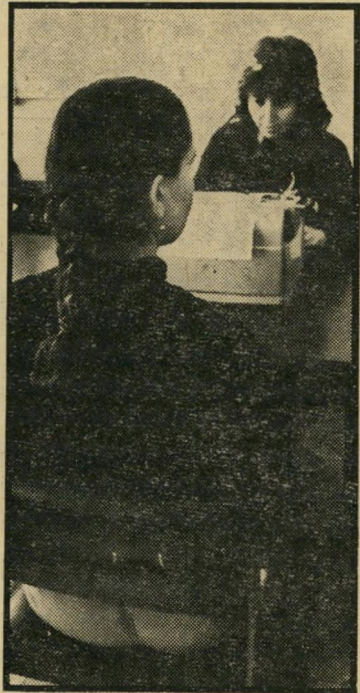
הכניסו אותי לאולם גדול. מסביב היו ספסלים. על הספסלים ישבו כל הגידונים. מסביב לאולם היו חדרים גדולים. בכל חדר 12 מיטות. היו שני חדרים קטנים, של שתי מיטות, שם שמו את המשוגעים ה- קשים. שם גם ישבו אותי יחד עם חולה אחת שהיתה קשורה.

באותו ערב בכיתי נורא. התחלתי אחרי הצהריים, וזה נמשך כל הלילה. זה היה נורא. פחדתי לישון. פחדתי שזה הסוף שלי, שאנשים החליטו שאני משוגעת ואני לא יכולה להבין או לדעת מה קורה.

החולה שבחדר שלי היתה אשה קשישה, שכל הלילה צעקה וניסתה להשתחרר מה- קשירות. כשראו שאני בוכה, נתנו לי לרגקסיל. העיניים מתנפחות, נעצמות, את מרגישה כבדה, כאילו יש לך מישקולות

על העיניים. תפה יבש, איאסר לחרוות את הצימאון הזה. למחרת בבוקר הוציאו אותנו לאולם. שם ישבנו כל היום. היו שם נשים מוג- גולואידיות, היו שם נשים בנות 70 ויותר. היתה אחת שנמצאת שם הרבה שנים, ניצולת-שואה. היא כל הזמן צרחה בי גרמנית: "הצילו את עצמכם! הם באים! תברחו! תברחו מהר!" היא היתה כורעת על הברכיים ומצטלבת: "אל תגי- דו שאני יהודיה!" היא היתה מורטת ש- רות ומכה את עצמה בכל הכוח. היתה שם ילדה בת 14. היא היתה חוקפנית מאוד. כנראה בגלל זה אישפנו אותה. היא היתה מכה את עצמה, מנסה לשובר ספסלים וקירות. ניסיתי לדבר א- זה לא הלך. היו שם שתי נשים מקסימות, סופר- שפיות. היתה שם אחת, בת 50 בערך, חברת קיבוץ, אמה של שני סטודנטים. אני חושבת שהיא הגיעה לשם בשגנה. היתה לה בעייה של בלות, אבל מכאן ועד מוסד סגור רבה הדרך. הן היו שבר-כלי, הן כבר לא יצליחו לצאת מזה.

אני חושבת שאת המראות האלה לא אשכח כל ימי חיי. היה שם בחורה ש- היתה מתפשטת כל הזמן, מתרוצצת עירו- מה וצורחת. היתה אחת שעשתה את צרכיה באמצע האולם, והיתה מורחת את זה על הקירות וצוחקת בקול רם. הן היו נשים אלימות. אני פחדתי ל- שון. המילחמה הכי קשה היתה להתגבר על הכדורים, ולא להירדם. פחדתי לישון.

הנח"לאית
"קישטה, תשתקי!"

גם האחות אמרה לי שלא נותנים לי את השעון, כי הנשים תתנפלה עלי באמצע הלילה.

אבא

בכה

בחדר האוכל אוכלים רק בכפיות. החולות רוחצות את הכלים. הייתי מנסה להירדם ביום, כי כשהיה אור פחדתי פחות. ידעתי שהאחיות מס- נפלגה. אבל אסור היה להיכנס לחדרים ביום.

הייתי מנסה להירדם בישיבה, אבל אז היו מכריחים אותי לקום ולשטוף את ה- רצפות. זאת עבודה מורטל-עצבים, אך הן היו סבלניות. הן גם חייכו, ודיברו איתנו. את הרופאים בקושי ראינו.

אחרי שבוע התקשרו עם האבא שלי. הוא הגיע מייד. הוא היה אדם שבור, מוזנע לראות איך אני נראית. בהתחלה לא עניתי לו. הרגשתי שבגדו בי. לא עיכלתי את המצב שאני נמצאת בו. חשבתי שאני לא יכולה להראות את עצמי לאבא. לא ראיתי את השמש במשך עשרה ימים.

את אבא הראו לי דרך הסורג. התחננתי לפניו שיקח אותי לאור השמש. לא נתנו

לו. כשהוא הלך, אחרי עשר דקות — כי אסור לראות את המצורעים יותר מזה — ראיתי שהכתפיים שלו מתכופפות. הוא בכה. במישפחה שלנו יש הרבה אנשי-צבא. לאבא יש קשרים טובים. הוא ראה שאין ברירה, והתחיל להפעיל פרוטקציה. בי- מילים יפות אפשר לומר: הפעילו לחצים על הגורמים המתאימים.

אחרי יומיים היה אישור מהצבא לעבור למקום אחר. ואז התחיל עניין הרכב. זה לקח כימעט עשרה ימים. בכל יום אמרו לאבא: "היום אין רכב." ובניתיים אני הייתי בחזקת משוגעת, 24 כדורים ליום, ומשהו דמוי-שיחות שהיו לי עם ד"ר ג'ורג', קרה. ממושקף ושמן. מגהל המחלקה. הם היו מכניסים אותי לחדר, ומדי פעם בפעם עלה מיספר האנשים. הרגשתי כמו מוצר מוסיאנוני נדיר. הם לא שאלו אותי שאלות. בי לא התעניינו כלל. לפעמים הייתי מתחילה לדבר, או היו מניפים את היד כאילו "קישטה, תשתקי!" שמעתי פעם על המושג "שיחות", שיוש- בים עם המטפל והוא מדבר איתך, את מדברת מחוץ הלב, מעלים בעיות. את המושג הזה לא שמעו אצל הד"ר ג'ורג'. על כל פנים, איתי אף פעם לא דיברו. ביום שישו אחרי הצהריים נגאלתי.

העבירו אותי לבית-החולים בארי-עקוב. הרופא התורן קיבל אותי ודיבר איתי. הוא שלח אותי ישר למחלקה פתוחה. זה בית- חולים יפה, בתים קטנים, ספסלים, גינות, דשא. יש שם פעילות וחוגים רבים. קרא- מיקה, התעמלות, מלאכות-יד. בתדרים יש שתיחים, מוסיקה כל היום. הרגקסיל ירד מייד מהפרק. הפסיקו את זה ברגע ש- הגעתי. כל יום היתה לי שיחה עם פסי- כולוגית.

כשהגיעה הקצינה אלי, היא אמרה לי שהיה דיון בצבא ושארמו שיותר לא ישלחו אף חייל אחד למורע.

במחלקה שלי בבארי-עקוב היו חמש חיי- לות ועשרה חיילים. היינו כל הזמן יחד. מובן שלבשנו בגדים מהבית, ענדנו חכי- שיטים. בערב היינו יושבים מול הטל- וויזיה. היו שם גם סרטים, ספריה, קפ- טריה.

הלכתי לחפש את המחלקה הסגורה. אז ראיתי את ההבדל בין מחלקה פתוחה וסגורה. שם, בסגורה, היו ממש משוגעים.

פרופיל

65

נשארתי שם שלושה שבועות. שלחו אותי לחופשה בבית. שנמשכה חודש. אחר כך חזרתי לצבא. כשהשתחררתי מבית- החולים, נתנו לי פרופיל 45. אחרי חצי שנה העלו ל-65, וגם זה לחצי שנה.

בהתחלה לא ידעתי מה להגיד לאנשים הקרובים אלי, המישפחה, החברה מהגר- עין ומהקיבוץ. הם נהגו לבקר אותי כל הזמן, כמונן אחרי ששוחררתי ממורע. אבל היתה לי בעייה עם אחרים. מה לומר? להסביר שהייתי בבית-משוגעים? אחר- כך התחלתי להסביר. זה היה יותר נוח וברור.

אני לא חושבת שמה שהיה לי היה מחלת-נפש. כלומר שהעקצוץ באצבעות היה סימן למחלה. אולי הייתי מתוחה לקראת הקורס, יתכן וגם אז זה טבעי. אבל בין מתח נפשי ובין מחלת-נפש, ש- צריכה טיפול סגור, יש מרחק רב מאוד. ונגיד גם שהעניין באצבעות היה מחלת- נפש, נניח שזה היה סימן למתח או לזל- דבר אחר — אז מה, בשביל זה צריך לסגור אותי במחלקה כל-כך איומה? אי- אפשר היה לשלוח אותי לשיחות עם פסי- כולוג או קב"ן? למה היה צריך פרוטק- ציה, כדי להוציא אותי מבית-המשוגעים ההוא? מה קורה עם מי שאין להם אבא עם קשרים? הם בוודאי נשארים שם, ו- בסוף באמת משתגעים!

עד כאן ערותה של החיילת. אי-אפשר לקרוא אותה בלי מועקה כבדה מאוד. משחו יסודי מאוד אינו בסדר במדינה הזאת, ביחסה לזכויות-האדם, אם דברים כאלה אפשריים בו.

הדבר מטיל עלינו חובה כפולה ומכופלת לעמוד על המימשר. נשתדל למלא חובה זו.

לוי אשכול